

Hűtlenek

Regényrészlet

Orovec Krisztina fordítása

Van itt néhány dolog, ami teljesen világos számomra. Az például, hogy a rokonság érzése nemcsak hogy igen könnyen lehetséges a rokoni kapcsolatban nem levő emberek között, hanem sokkal mélyebb is lehet ez az érzelem a velünk született kötődéseknél. Kiváló bizonyítékokkal szolgálnak ehhez a saját tapasztalataim. Létezik tehát vér szerinti és nem vér szerinti rokonság, az adott és a választott, s a kettő közül ez utóbbi sokkal erősebb lehet. Ez a viszony mentes a vérvonal által öröklődő hibáktól, így már eleve nagyobb esély van rá, hogy tisztább érzelmi alapokon jöjjön létre s fejlődjön. Akármikor alátámaszthatom ezt személyes tapasztalataim alapján.

Nem fontos, mit mondanak erről a tudósok. Beszéljenek és írjanak, amit akarnak, az élet úgyis rájuk cáfol minden pillanatban. Nem bízom már a tudományukban, bár tisztában vagyok vele, hogy a hozzáállásom csupán a laikus meghátrálása a betegséggel való szembesülés előtt. Amikor az események sűrűjében voltam, természetesen még nem így gondoltam. Ellenkezőleg, szokás szerint ezúttal is a könyvekhez folyamodtam legelőször, megoldást keresve. Először a számítógép segítségével böngésztem a szövegeket, címeiket, aztán meg járni kezdtem a könyvesboltokat, turkáltam a polcokon, leemeltem egy-egy kötetet, átlapoztam őket, kijegyezteltem néhány bibliográfiai adatot, aztán meg, gyakran közvetlenül munka után, eljártam a Népkönyvtárba, a listámon szereplő kiadványok után kutatva. Rá is találtam némelyikre, ha nem is mindre, s napokig minden délutánt az olvasóteremben töltöttem, gyakran késő éjjelig ott ragadtam. Otthon meg a könyvesboltban vásároltakat bújtam. Viszont, beismerem, nem sokat segített ez az egész. Talán túl nagyok voltak az elvárásaim, vagy nem találtam rá a megfelelő olvasmányokra, vagy talán túlbecsültem az esetemet, amikor azt hittem, a maga egészében talállok rá valamilyen ma-

gyarázatot a könyvekben. Valójában az a gond, hogy nem tudom, mit is kerestem pontosan: igazolást arról, hogy nem vagyok áldozat, vagy bizonyítékot, hogy az vagyok.

Egyedül Amin Maluf *Gyilkos identitások* című könyvét vettem a kezembe úgy mint egyfajta talizmánt és mint az esetemről szóló kézikönyvet. Sehol másutt nem találtam magamra az összeválogatott könyvekben, talán nem úgy olvastam őket, ahogy kellett volna. Két Maluf-mondatot suttogtam magamban gyakran. Az egyik: *Az én identitásom – ez különböztet meg másoktól.* A másik: *Minden ember identitása összetevők sokaságából áll, mely nyilvánvalóan nem korlátozódik az anyakönyvben foglaltakra.* Ezeket ismételtetem gyakran magamban, bátorításképp, vigaszképp, annak a hol fájdalmas, hol meg örületbe kergető ténynek a tudatában, hogy jelen pillanatban minden, az anyakönyvben rólam szóló bejegyzés – érvénytelen.

Mégis, ez a megfeszített olvasás, kutatás kimerített és megtört. A sok tudományos szöveg, amit elolvastam, minden tanulmány, szabály, grafikon, példa, hosszadalmas analízis és rezümé, mindez egyre inkább összezeavart. Kevés dolog tisztázódott le bennem, sehol sem tudtam megállapodni, egy megoldást sem tudtam elfogadni. Végül minden, amit elolvastam, összekeveredett és a visszájára fordult bennem. Nem találok szavakat, melyekkel híven leírhatnám, mit éreztem, amikor azt kellett látnom, hogy szinte minden tudományos összegzés végül is ugyanazt sugallja: nincs kiút számomra ebből a gondolatörvényből. Végem van. Tudatosan nem úgy fejezem ki magam, hogy ezek a tudományos elemzések: még jobban megbolondítottak. Nem szeretem ugyanis ezt a szót használni még így mellékesen, átvitt értelemben sem, habár úgy sejtem, a hátam mögött többen ezzel a szóval illetik hosszúra nyúló munkahelyi távollétem okát. Tévednek, mert az elmebaj, úgy hiszem, általában jelentősen vidámabb módja a valóságtól való menekülésnek.

Igen, tessék, beismerem: csak még jobban kikészítettek ezek a száraz elméletek, mert minden apróságból szabályt kovácsolnak, és mert végül az egészből levonható a következtetés, hogy nincs normális vagy úgymond természetes pszichikai konstitúció, hanem sok minden lehetséges. Ha már az a szabály, hogy minden egyes ember kivétel – ezt már valahol sejtettem is, még a kutatómunkámat megelőzően –, akkor nincs értelme annak, hogy ilyen nagy igyekezettel és ilyen kritikus hozzáállással vizsgáljam és mérlegeljem a saját viselkedésem. Ezért hagytam föl hát a jelenlegi helyzetem precíz tanulmányozásával. Azt hiszem, hogy pillanatnyilag nem tudnék másképp élni, mint ahogy élek, és hogy ez helyes-e így vagy sem, ebbe nem vagyok hajlandó belebocsátkozni. És nem engedem meg senkinek,

hogy hidegvérrel ítélkezzen rólam. Kinek mi köze hozzá, nem igénylek semmilyen segítséget, nincs szükségem senkinek a józan eszére sem, ha egyáltalán még tudná valaki, mi is az pontosan, hogy józan ész. Erősen kétlem.

No jó, tegyük fel, hogy könnyítene rajtam, ha valamilyen szakmai segítséget keresnék a problémámra, mint ahogyan ezt szerető szüleim is szuggerálják. Talán tényleg megeshet, hogy valakinek a tapasztalata instruktív példát mutathatna, és könnyebben dűlőre juthatnék. Viszont, mint az előbb már mondtam, Maluf megtanított arra, hogy az identitásom különböztet meg másoktól – ez az egyik dolog. A másik meg az, hogy engem sohasem érdekelték a karnyújtásnyira levő, könnyű megoldások, és a legkevésbé sem elégednék meg ilyesmivel jelen esetben, mert tisztában vagyok velem, hogy ezzel gyökerestül kiirtanám ezt az én mélyről fakadó, önkontrollra irányuló belső motivációm. Így akármilyen fájdalmas is a saját bensőmben való turkálás, mégis az a legfontosabb, hogy egyedül legyek az egészben. Minden más megoldás rosszabb lenne. Azt hiszem, csak így sikerül majd egyszer valahogy kiutat találni ebből az én hihetetlenül bonyolult...

Nem, nem szeretnék kijutni. Nem ezt szerettem volna mondani, mert nem kiutat akarok, hanem csak nyugodtan eljutni valamilyen végkövetkeztetésig. Nem kívánok semmilyen kiutat, ez a legfontosabb. Semmiképpen. Gondolni sem merek ilyesmire. Hiszen nincs számomra kiút. Itt kell maradnom, a gondolataim zárt körében. Mi vár rám odakinn? Semmi. Már csak ez a helyzet maradt, és csak ezt választhatom. Azt, hogy így hallgassak, és hogy gondolatban szabadon pörgessem vissza a múlt eseményeit, hogy nézegessem a fényképeket, és ismételten felidézsem azokat a mondatokat, amelyek annak idején belém hasítottak és mélyen belém vésődtek. Megfigyelem önmagam, mint egy panoptikumbeli érdekességet, számtalanszor felidézve egy-egy arcot, beszélgetésfoszlányt, cselekedetet, sőt, teljes jelene- teket. Rendszer és ritmus nélkül villannak elém a képkockák, gyakran kicsúszik az irányításom alól ez az önműködő belső mozi. Így élem újra a múltam. Semmi egyéb szükségletem nincs. Egyáltalán nem gondolkodok azon, hogy mi jöhet ezután. Nem érdekel. Ha tartogat is számomra még valamit az élet, képtelen vagyok összefüggést találni a jelen helyzet és az esetleges jövőm között. Mi is történhetne még velem, mi férhetne még az életembe a mostani nyugalom és elmélyültség mellé, hogyan lenne ez lehetséges, én nem tudom, el se tudom képzelni. Egyszerűen nem érzek készíttést arra, hogy ezen törjem a fejem, sőt, félek is egy kicsit.

A múlt emlékképei közül mostanában melyek merülnek fel a leggyakrabban? Magam se tudom, mindenféle eszembe jut. Nincs itt semmiféle

rendszer, nem én irányítom az egészet. Valami úgy találomra, egyszerre csak bevillan, majd eltűnik, s felváltja egy újabb kép, utána megint megjelenik az első, vagy pedig egy másik, sokkal súlyosabb emlék. És így megy ez, újra és újra. Néha nem tudok szabadulni egy-egy emlékképtől, vele fekszek és vele kelek, csak azt látom mindenütt, belevésődik a tudatomba, feszült vagyok, rosszullet kerülget. És oly sok ilyen kép van.

Amikor mások előtt rászóltam anyámra, hogy hazudik, és ezen mindenki nevetett, hogy érezhette magát akkor ő...? Aztán az az este, amikor a magiszterimet ünnepeltem, és közölték velem, hogy... És annál a másik, „igazi” anyámnál tett látogatás, amikor beléptünk, ő meg kvázi mindjárt majd elsírta magát, s egyáltalán nem ment neki a dolog. De hagyjuk most ezt...

A belgrádi utazás, amikor a történelemtanárom, az első nagy szerelmem, az orvoshoz vitt titokban, abortuszra. Ami engem illet, kettőnkön és a kórházi személyzetten kívül máig senki sem tudott erről az ügyről. Egy buszban ülünk, de nem egymás mellett, én meg egyfolytában titkos jeleket küldözgetek felé, hogy mennyire szeretem. Ő elfordítja a fejét, kinéz az ablakon. Aztán, mikor hazaérünk, leszállunk a buszról, már beesteledett, egymás mellett gyalogolunk az utcán, én lassítok, a keze után nyúlok, megfognám, mire ő halkán rám szól: no, most nem találkozhatunk egy ideig, veszélyes lenne. És előresietett, engem ott hagyott. Kiabálok távolodó alakja után, nem érdekel, ha meg is hall valaki: féreg, te gyáva féreg! Két napra rá meg újra a titkos szerelmi jeleinket küldözgettem felé az órán, de ő egy pillanatra sem nézett felém, egy istenért se, a szeme sarkából se. A totális megőrzítés jól bevált technikája. Várom rá a tanári előtt, hogy igazoljam a belgrádi utazás miatti kimaradásomat. Rendben van, Kojić, válaszol gyilkos szigorral, hivatalos hangon, s elnyeli a tanári. Egymondatos levelemre, amely egy Csehov-idézet volt, és így hangzott: *Ha valaha szükséged lesz az életemre, gyere és vedd el*, nem válaszolt, és soha nem is említette.

Viszik ki a koporsót nagyapa temetésén, Kriszta néném sírva öleli apát: öcsi, magunkra maradtunk, te és én. És anya meg én?, visítózom néném kabátujját ráncigálva, és Saša?, kiabálok, de ő mintha nem hallana. Csak ballagnak egymáshoz simulva ők ketten, mintha mi tényleg nem is léteznénk a világon. Tülekedni kezdek, hogy megragadhassam apa kezét, de anya hátrahúzó. Kilencéves voltam akkor. Ez volt az első igazi féltékenységi rohamom. Sírtam nagyapa miatt, de a düh miatt is, hogy nem panaszkodhatom el neki, mit mondott Kriszta néném, hogy úgy beszélt, mintha mi valami idegenek lennénk.

A vacsorán, amikor Blanka doktorátusát ünnepeltük, véletlenül meglöktem egy vörösborral teli poharat, és az egész rálöttyent a mellettem

ülő Mitić professzor vadonatúj krémszínű nadrágjára. Ő zavarba jött, elvörösödött: haragszik, de azért igyekszik visszafogni magát. Valaki azt mondja, gyorsan öntsünk sót a foltra. Rázogatom a sótartót a slicce fölött, ő meg szétterpeszkedve feszeng, vörösén, elképedten. Fehérbor kell ide, avatkozik bele a pincér, és üvegből locsolja a professzor nadrágszárát, majd nekifogok újra, szalvétával, utána meg kenyérrel dörzsölöm a sliccét, ki mit ajánl, azzal, de semmi sem segít. A folt diadalmasan virít a szerencsétlen Shakespeare-kutató ölében, én meg kitartóan ügyködök tovább. Ő vonaglik, meg-megrezzen az érintéseimre, miközben tapogatom, dörzsölgetem, nyomkodom. Később majd meghaltam a szégyentől, mert mindenki azzal piszkált, hogy szándékosan öntöttem ki a bort, hogy nyilvánosan megfogdoshassam a legjóképűbb professzorunkat. Iszonyúan elfogott mindig a szégyen, mikor megláttam őt ezután, még visszaemlékezni is szégyellek az esetre, nem tudok szabadulni ettől a jelenettől.

És Boško, ahogy falféher arccal, tébolyultan bizonygatja nekem egész délután, mennyire boldogtalan ő, mert tudja, hogy szenvedek. Kérlek, mondd, hogy nem gyűlölsz, na mondd, kérlek, kérlek, pokollá válik az életem, ha nem mondd, rimánkodott, s közben hidegvérrel elhallgatta előlem, hogy a felesége pár hónap múlva szülni fog.

És az az este, amikor megtudtam a tényt, hogy nem az övek vagyok... ahogy bambán bámultam a vázát, és megszámláltam a virágokat benne, és íme, most is látom őket, az összes virágszálat egyenként, először is azokat a gonosz vérvörös gerberákat, egy, kettő, három...

Az utolsó percben érem el a belgrádi vonatot, már végzős egyetemista vagyok, s a folyosón haladva az egyik kupéban megpillantom az egykori történelemtanárom, az első szerelmem, a szívtipró szépfíút. Az ablak mellett ül. Srégen vele szemben pedig Lenka Rakić, harmadik osztályos tanuló, anyám osztálytársnőjének a lánya: kitüzesedve, remegve mereszti a szemét a profra, duzzadt a melle és a szája. Rögtön felismerem a tüneteket. Ugye valami hivatalos ügyben mennek maguk ketten Belgrádba, tanár úr, vetem oda vakmerően a kérdést, tudtára adván, hogy vágom a helyzetet. Ő megjátssza, hogy alig ismert meg. Ó, Kojić, hát te vagy az, hogy csöppensz te ide. Igen, válaszol lezseren, egy kollokviumra megyek, posztgraduális tanulmányaimat folytatom. Lenka fészkelődni kezd, izzad a homloka, lángol az arca, és látom a szemén, hogy megfojtana egy kanál vízben. Nahát, kollokvium, komolyan, tényleg? Ugye időben lesz, csak nem fog talán valami komplikáció fellépni, hadarom szemtelenül, élesen a prof szemébe nézve, és nevetek, ragályosan, túl hangosan, csúfondárosan, hisztérikusan. Szeretném lemezteleníteni, megsemmisíteni a nevetésemmel, itt mindenki előtt porig alázni ezt a buja, önző állapotot – aki most már

újra teljes nyugalommal néz kifelé az ablakon, valószínűleg a „kollokvium” következményeire gondol, vagy éppen meglepéssel nyugtázza nyilvánvaló, leplezetlen féltékenységi rohamomat.

És az az este, amikor megtudtam, és számoltam a virágszálakat a vázában... először a gerberát, aztán a nőszirmot, a kedvenc virágom, egy, kettő...

Az egyetem melletti kávézó volt Tomával a törzshelyünk, ide jött a nővére is, hogy átadja Toma üdvözlését meg az ajándékot, diplomázásom alkalmából. Ő ekkor Ptujban volt katona. Gépiesen átveszem a csomagot, köszönöm, gyorsan bedobunk egy kávé, add át neki az üdvözlétem, majd jelentkezem – mondom még neki kapkodva, közben a kijárat felé terelem, hogy elbúcsúzzunk végre. Nem szereted már te őt, látom én, vége köztetek, ugye, vágja hozzám a kérdést, van valakid? Nem, tiltakozom zavarodottan, nincs senkim, hogy is gondolhattál ilyesmit, közben Boško vár rám a másik asztalnál. Leülök hozzá, a vállára hajtom a fejem, s ekkor veszem észre, hogy Toma nővére az ablakon keresztül figyel bennünket. Ez volt az első alkalom, hogy megcsaltam valakit. Tomával már azt terveztük, összeköltözünk, mikor leszerel, bár nem emlegettük még az esküvőt, de valahogy ez is magától értetődő volt. Én meg, tessék...

Hát igen, nem kizárólag a rokonságról gondolkodom mostanában, annak ellenére, hogy folyamatosan a szüleim cselekedeteit elemzem, hogy letisztázzak magamban néhány dolgot. Hanem a hűtlenkedésekről és a hűtlenekről is, sőt róluk a leginkább. Nem, nem róluk a leginkább...

Máris látom, Önök már megint mosolyognak. Először is emiatt a nevetséges szó miatt, amit az imént használtam: hűtlenség. Aztán meg valószínűleg kinevetik az elmezavaromat is. Ez van. Valóban, nevetséges szó a hűtlenség, engem is már szinte ráz a nevetés, de más okból kifolyólag.

Eszembe jutott, hogy ezt a kifejezést már egészen kora gyermekkorom óta jól ismerem, és épp a szüleim házában hallottam felőle. Nem, nem, ők, szegénykéim, ők nem hűtlenkedtek soha, a házasságuk minden szempontból megfelelt és megfelel az előírásoknak és szabályoknak, bár talán kissé vértelen is volt mindig. Nem róluk van szó, hanem a hosszú téli estéket színező „csiklandós történetekről”, melyek sokszor elhangzottak nálunk, a hozzánk járó ismerősök, rokonok körében. Habár akkor fogalmam sem volt róla, mit jelenthet, szerettem, ha szóba hozzák.

Építészmérnök apám szinte egész életét építkezéseken töltötte, s anyám szavai szerint még egy légynek se ártott soha (anya, mintha azt akarnád ezzel mondani, hogy apa légyvárakat épített egész életében, mondtam neki egyszer, s persze mindenki nevetett ezen). Alig vártam, hogy ez az én áldott jó lélek építészmérnök apám belefogjon a vendégek előtt a számom-

ra felettébb érthetetlen mesébe. Apám sűrű kacsingatásait és a vendégek viháncolását látván arra kellett gondolnom, hogy ezek a történetek úgy hatnak a felnőttekre, mint a csiklandozás a gyerekekre.

Apám általában először azt dünnyögte: bizony, bizony, bizony. Aztán meg váratlanul felemelte a hangját: hát jól van, barátaim, tudjátok ti, mi csoda világban élünk? Ugyebár, a mi kisvárosi posványunkban elég kevesen vannak, akik tudják önmagukról, hogy pontosan kicsodák, pontosabban kinek a kicsodái.

Mindig izgatottan vártam a pillanatot, hogy apám e szólamát követően elkezdődjön a vendégeknél az a különös kuncogás, morajlás és lökdösődés, mert ekkor a hangjuk és a mozdulataik a bábszínházbeli jelenetekre emlékeztettek, hiszen anyával rendszeresen eljártam a bábszínház előadásaira.

Ezek az esti bölcsekedések egyébként halálosan untattak, de a lefekvésnél jobb alternatíva volt ez is. Ezért örömmel szemléltem a hangulat fokozatos átalakulását, úgy néztem az egészet mint valami rajzfilmet.

Nem értettem, apa miért nem meséli egyfolytában jótékony hatású történeteit, hiszen mindig minden vendéget sikerül fölvidítani velük. Habár jól tudtam, hogyan kell belekezdeni, nem vettem a bátorságot, hogy ezt magam tegyem meg, mert egy ilyen kísérletem miatt azonnali hatállyal beterettem a hálószobába, ahol jól megmosták a fejem, s a szidás aztán másnap is folytatódott reggelinél, pedig nem ehhez szoktam. Nem szabad soha megismételned azt, amit a felnőttek mondanak, utasított rendre anya, nehogy még egyszer ilyesmire vetemedj, mert jaj neked. És hát nem is tettem többé ilyet.

Apa sztorizását sokkal jobban szerettem, mint azokat a történeteket, amelyeket anya költött rólam, az én kvázi eszes, szellemes (anyám által jócskán kicsinosított) beszólásaimról, melyeknek köszönhetően a lenyűgözött vendégsereg behódolt nekem, az én állítólagos éleselméjűségem miatt, nagy sikereket jósolva tanulmányi előmenetelem során. Bár jólesett, hogy a figyelem középpontjában lehetek, mégis nehezen viseltem, hogy anya tulajdonképpen hazudott. Állította, hogy mondtam vagy tettem olyasmit, amit igazából nem mondtam és nem tettem, és dicsérte az aranyköpéseimet, amelyek valójában egyáltalán nem az én aranyköpéseim voltak, és ezt persze ő is nagyon jól tudta. Sose voltam én afféle aranyos és szellemes gyerek. Sokkal inkább voltam (és vagyok ma is) kizárólagos és gyors reagálású, mint szellemes, de hagyjuk, nem erről van most szó.

Azt szeretném tudni, miért igyekezett folyton kedvezőbb fényben láttatni engem mások előtt, miért találta ki ezeket az érdekes, élcés történeteket, melyeknek én voltam az állítólagos főhőse. Talán mert elégedetlen volt a valódi képességeimmel, s ily módon szerette volna önmagát is meg-

győzni arról, hogy nem tévedett teljesen, amikor... Nem, nem, hagyjuk most ezt is.

Barátaim, szólt apám, s gyengéden leültetett engem a padlóra a játékok közé – mivel sokszor az ölében kerestem menedéket a csicsiskálás elől –, tudjátok-e, micsoda világban élünk. Ez a város a szemérmetlenül szabados hűtlenkedések és a lelketlenül hűtlenkedők városa. Ez az itteni promisszuitás abból a legrosszabb, már-már állatias fajtából való. Odáig jutottunk, hogy már szinte egyik gyerek sem hasonlít a törvényes apjára. Apám, miután ezt eldünnyögte, hirtelen idegesen, mérgesen fölhördült: hol vannak most az ilyen-olyan filmesek, akik azokat a hősszerelmes filmeket csinálják, hát mi az ő tudományuk ehhez képest. És micsoda örülten burjánzó kurválkodást találnának itt, válogathatnának a hihetetlen kombinációk közül akár véletlenszerűen is. A hollywoodi produkció számára egy egész évre elegendő anyagot gyűjthetnének itt, ezekből a valószínűtlenül összetett bonyodalmakból, s mindezt velünk, egyszerű emberekkel a főszerepben. Ekkor következett, kisebb hatásszünet után, apám ragályos kuncogása, s ez mindig biztos jel volt számomra: ha ideiglenesen is, de elmúlt a lefektetés veszélye.

Hát nem észbontó, micsoda kisvárosi kuplerájban élünk. Az erkölcs-telenség nemzedékről nemzedékre száll, öröklődő, mint a vérbetegségek – így hangzott Kriszta néném elmaradhatatlan, tiszteletet parancsoló, feminista megjegyzése. Kriszta egyébként sokéves ausztriai vendégmunkási és házassági tapasztalattal a háta mögött egyszer csak elvált és hazatért. És miután így kinyilatkoztatta véleményét, okvetlenül cigarettára gyújtott, s közben hörögve nevetett és köhögött egyszerre. Rajtam kívül általában senki sem csatlakozott azonnal apám kuncogásához, de engem is rögtön elhallgattatott anyám feddő figyelmeztetése: elég legyen, gyerek. De még ezt is könnyebben elviseltem, mint az ágyba vonulást.

Ha összevetnék az elődöket az utódjaikkal, és közzétennék ki kire hasonlít és ki kinek a génjeit hordozza, lenne itt munka elég, nem csak a filmeseknek, de az orvosok és a bíróság számára is – így folytatta a történetet a fogtechnikus szomszédunk, Nenad, aki egyébként mindig mogorva, kivéve amíg az efféle beszélgetések folynak. És akkor sorolni kezdték a példákat, a neveket, egymás szavába vágva minduntalan, nagyokat csodálkozva és kacagva. Anya ekkor váratlanul hevesen közbevágott, félbeszakítván a férfiás ízetlenkedést, emlékeim szerint mindig ugyanazzal a tréfával. No jól van, ti papucsok, ismeritek-e azt a régi közmondást, miszerint bagoly mondja verébnek, hogy nagy a feje. Lényeg, hogy ti aztán meg vagytok győződve róla, hogy a ti gyerekeitek tirátok hasonlítanak. S erre ő is elmosolyodott, kicsit szégyenlősen. De

én már ekkor tudtam, hogy apa oldala vívta ki a győzelmet, és most következik majd az általános hahotázás, ezért ekkor máris annyira fuladoztam a nevetéstől, hogy ez is elég volt ahhoz, hogy a többiek kórusban vihorászni kezdjenek. Anya kuncogva dorgálta meg apát: Kole, ne beszélj hülyeségeket a gyerek előtt, látod, dől a nevetéstől, és fogalma sincs mitől. Kriszta nénémet is rázta a nevetés, úgy a köhögésem át.

Ma is mondják, rá hasonlítok, erre a szép, derék asszonyra, Kriszta nénémre, aki ismert aranykezű csodadoktor, fogorvosi rendelőjében senkinek sem fájtak a beavatkozások. Valóban szembeötlő, hogy mindkettőnket nagyon dús fekete hajzuhataggal áldott meg az isten. Rendkívüli személyiség ez az én Kriszta néném, mindig is imponált nekem. Önálló, szenvedélyes, gerinces, és különlegesen keserű a humorérzéke, szívesen viccelődik a saját számlájára, de nem kímél meg másokat sem. Ha épp kedve szottyan, nem zavarja az sem, ha esetleg nincs társasága: nyugodt lélekkel megy egyedül vacsorázni étterembe. Könyveket vásárol, fantáziadúsan öltözködik, és sohasem panaszkodik, ha beteg. Igazi életművész. Egyáltalán nem olyan mint az egykori osztálytársnői, akik ernyedt izmaikkal, hájas testükkel hozzá képest általában úgy néznek ki, mint valami reumatikus csontokkal megtömött szekrények, ráadásul mindig a betegségeikről sápítoznak, a lehető legapróbb részletekbe is belebocsátkozva. Régen nagyon örültem, ha azt mondták, hogy Kriszta nénémre ütöttem. És amikor belenőttem gondosan összeválogatott ruháiba, amelyekkel bőkezűen elárasztott engem, a hasonlóságunk még szembeötlőbb lett. Az öltözködésben ma is ő a példaképem. Viszont azt, amit régebben valódi elismerésnek véltem, ma egyfajta képmutatásnak élem meg, mind a szüleim, mind a néném részéről. Gyakran eszembe jut, hogyan tetszelgett mások előtt: nézzétek, emberek, hát nem olyan ez a gyerek, mintha én szültem volna? Jobban hasonlít rám, mint Saša, az édesfiam. Nézzétek ezt a haját, ezt a bőrszínt, szemöldököt, hát nem kiköpött nénje? Csak a kék szemét örökölte az anyjától, és ezt is csak azért, hogy még a nénjénél is szebb legyen. És az a tömérdek drága ékszer, amit hordott, valóban gyönyörűek voltak mind, százszor is elmondta róluk: ez mind a tied, kisbogár, mindezt a csecsebecsét te öröklöd majd a te drága tántidtól egy napon. Irma ángyi fityiszt se kap a gonosz anyósától. Nem kap semmit, nem érdemelte meg, de nem is tudná hordani őket az a kis trampli, nem ismeri a valódi értéket, holmi festett babfüzéreket vásárol össze az indiai boltokból, azt aggatja magára ékszerként. Nénéd most csak kölcsönveszi néha ezeket tőled, de te ugye nem haragszol érte, bogár. Így végződött a testamentumáról szóló traktátus.

Már rég felnőttem az apámhoz és a nénémhez fűződő történet megértéséhez. Most már mindent értek, minden árnyalatot, metaforát és inszituációt. Ma már szinte túl jól is tudom, mi a hűtlenség, és a rokonságról is megtanultam ezt-azt. Emlékszem arra az estére is, amikor apa hetvenedik születésnapján ő és én késő éjjelig fönt maradtunk, sűrű házi bort iszogatva, és felnőtt emberek módjára beszélgettünk ezekről a dolgokról. Név szerint felsorolta, kik szerelemgyerekek a városban, én meg újra elmondtam neki azt, amit akkor mondtam nekik, amikor közölték velem, hogy nem vagyok a... Nem, most nem tudok erről írni, talán majd később... Ahogy itt szavakba öntöm ezt a sok emlékképet, újra is élem mindet, a legapróbb részleteket is, s nincs most erőm ehhez...

